

POSICIONAMENT RESPECTE EL DECRET DE PREUS

pel qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques a Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2017-2018

Consell de l'Estudiantat de les Universitats Catalanes · Juny de 2018

INTRODUCCIÓ I CONTEXT

Les universitats com a institucions que generen la màxima confiança de la societat catalana encapçalant amb una nota de 6,47 sobre 10 (CEO, segona onada 2016) i pilar indiscutible de l'economia del coneixement al llarg dels últims anys han estat apartades del centre de les polítiques públiques de Catalunya.

Aquesta manca de prioritats es demostra amb tres fets:

- L'infrafinançament de les universitats, on des del 2011-2012 les transferències públiques van caure un 45% (Observatori del Sistema Universitari (OSU), 2018) amb demandes urgents com la petició el desembre del 2017 amb l'augment de 100M d'euros per fer front a aquest infrafinançament.
- La reducció de la plantilla docent d'un 23% entre el 2010-15 (Estudi OSU) degut a la taxa de reposició congelada, la manca de programes nacionals per programes de promoció interna i la restricció del capítol 1 per part de la Generalitat.
- Un augment del 66% dels preus públics de les universitats on la contribució privada de l'estudiantat arriba el 25% del pressupost total des de l'any 2013 quan el 2009 representava el 12,4% (Estudi OSU).

Aquests fets contraresten amb l'informe de l'ACUP Impactes socioeconòmics de les universitats públiques i el sistema públic de recerca de Catalunya on calcula que el sistema universitari públic de Catalunya (SiCUP) a l'any 2015 va genera el 1,4% del PIB de Catalunya i una ocupació de 16.972 treballadors addicionals a temps complet. Un altre dada important és el retorn social de la despesa que pública per finançar el SiCUP on de cada 100 euros es generen una contribució de 402 euros del PIB. També contraresten quan mirem el finançament mig de dels països que configuren l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic sent del 1,22% respecte el PIB mentre a Catalunya és del 0,8%, amb dades del 2016. Un fet paradoxal si tenim en compte que el nostre sistema universitari està dins l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) des de l'any 1999.

En l'última conferència ministerial de l'European Higher Education Area (EHEA) l'any 2015 a Yerevan, posa de relleu els reptes que ha d'assumir el sistema universitari com "la continuació

de la crisi econòmica i social, els dramàtics nivells de l'atur i l'increment de la marginalització de la joventut “ així com fixant els següents objectius:

1. Millorar la qualitat d'aprendre i ensenyar
2. Fomentar l'ocupació dels joves graduats
3. Fer un sistema universitari més inclusiu
4. Implementar reformes estructurals en matèria de dimensió social i altres.

Així doncs, aquesta última conferència ve després de la Conferència Ministerial de l'any 2012 celebrada a Bucharest on els responsables dels 47 països que conformen la EHEA emfatitzaven en la necessitat de no infrafinançar les universitats en èpoques de crisis econòmiques i socials ja que aquestes institucions permeten justament revertir les situacions de crisis. Comprovem doncs, com a Catalunya –i Espanya- no s'ha assolit aquest compromís. Es constata la preocupació d'apostar per un model en l'EEES que el sistema català imita però no reproduceix la realitat econòmica i social dels altres països europeus.

Cal recordar que el passat 21 de setembre del 2017 una seixantena d'institucions que representen prop del 90% del Sistema Universitari Català va denunciar el bloqueig financer per part del Ministeri de Hacienda y Función Pública posant en risc l'activitat acadèmica i de recerca, atemptant contra la honorabilitat del mateix sistema. Aquest bloqueig que persisteix en virtut de l'aplicació de l'article 155 pel Gobierno de España, aprovat del Senat agreuja la situació del sistema universitari. La resposta de la comunitat universitària ha estat un rebuig frontal a l'aplicació d'aquest article 155 mostrant lleialtat a les institucions parlamentàries de Catalunya en forma de manifestos i mobilitzacions.

Tot i la situació relatada i en l'actual situació política de bloqueig de les institucions des del passat octubre del 2017, el Sistema Universitari Català també ha demostrat el seu compromís ferm i decidit amb la docència, la recerca i la investigació. La congelació de sous així com les retallades en la paga extra del 2011 com també la gran barrera de la contractació acadèmica que ha generat un augment dels contractes de tipus associats –amb una perversió del model de professorat associat- i fet que l'any 2016 el 8,8% dels professors del SUC tenen menys de 35 anys i la edat mitjana del professorat permanent és de 53 anys, fet que reverteix negativament en la renovació i dinamització de la docència en la recerca i la política universitària. Aquest model

de personal docent i investigador també afecta a l'estudiantat que es vol dedicar a la investigació i la recerca.

Així ho recull l'Associació de doctorands i becaris de Recerca de Catalunya (D-Recerca) on denuncia que la investigació predoctoral és una activitat professional, equiparable a la que realitza qualsevol altre investigador que treballa en la recerca i així ho reconeix la Carta Europea per a Investigadors. Aquest fet li hem de sumar la manca de manteniment/inversió en infraestructures i polítiques de recerca que a la llarga crearan un greuge comparatiu pel SUC enfront els sistemes europeus de l'EEES.

Per altra banda, constatem que les àmplies competències de les que gaudeix la Generalitat recollides en l'Estatut de Catalunya en Universitats, recerca científica i d'altres no es correspon a la realitat social catalana, com pot ser l'exemple del traspàs efectiu en competència de beques tal i com ha fallat el Tribunal Constitucional fins a tres vegades. En aquest sentit cal destacar el potencial que podria optar un Consell Interuniversitari Català coordinat on tota la comunitat universitària decidís i planifiqués de forma efectiva i adequada el model universitari que necessita Catalunya responnent a les necessitats reals de la societat.

Finalment el col·lectiu que ha sofert aquestes mancances és l'estudiantat. Degut als problemes estructurals que afecta la universitat i a la manca de polítiques dirigides a l'estudiantat universitari, avui en dia no s'ha aconseguit una política real que millori les condicions de viure i estudiar. El col·lectiu universitari estudiantil és un col·lectiu vulnerable que majoritàriament no disposa d'ingressos propis i que per contrapartida ha de front a una sèrie de despeses molt elevada. A partir dels resultats de Via Universitària on pregunta a l'estudiant quines fonts d'ingressos utilitza per pagar els estudis on un 51,8% directament ve dels progenitors, un 28,5% treballant el propi estudiant i només un 12,8% a partir d'una beca. En consonància, també pregunta qui paga l'habitatge, la mobilitat, les despeses en alimentació, roba, telèfon i internet on més del 50% d'aquests costos els tornen a pagar els progenitors, destacant fins a un 63% la despesa dels progenitors respecte l'habitatge (lloguer, aigua, llum, etc) i un 25% treballant l'estudiant. Seguint aquesta moda les despeses del transport segueixen el mateix patró. L'únic punt on podem destacar un ajut de l'administració pública és en l'accés –via subvenció de la matriculació– amb les Beques Equitat i MECD arribant fins el 40% de les estudiants del SUC. Es constata doncs que l'estudiant ha de fer front de forma privada a la despesa de viure i estudiar a la universitat ja que l'administració pública no se'n fa càrrec –situació molt semblant als països mediterranis per contra de l'Europa del nord-. Aquesta situació ha estat reiteradament

denunciada pel Consell de l'Estudiantat de les Universitats Catalanes i el moviment estudiantil des de les retallades que van començar de forma exhaustiva el 2011 amb comunicats, propostes, manifestacions i protestes que fins i tot, en alguns casos, han acabat amb demandes judicials contra els propis estudiants que l'únic objectiu que tenen és perseguir la universitat pública i de qualitat –eix compartit per tota la comunitat universitària- en aquest context d'ofegament de les joves universitàries.

El Dr. Castells en la Lliçó Inaugural del Curs Acadèmic 2017-18 organitzada per la UOC definia la universitat com la institució central de l'era de la informació, per l'emergència de la societat xarxa com a estructura social específica en un àmbit global i per una revolució tecnològica multidimensional que fa de la informació i el coneixement la font del poder i la riquesa de nacions. Clau en la formació de treballadors, fonament de la capacitat de desenvolupament de les societats en la democratització del coneixement i en la igualtat d'oportunitats. Tanmateix, el Dr. Castells relatava sovint la universitat també és una institució burocràtica i corporativa, no adaptada a la nova societat i al nou entorn tecnològic. I conclou a Catalunya, observo amb tristesa el desfasament de la universitat en relació amb la societat del coneixement i temo que, sense una renovació interna, en la qual es compromet tota la comunitat universitària, la universitat podria anar essent desmantellada pel mercat i pels intents de comercialització de l'ensenyament superior, ja que perdria la legitimitat necessària perquè l'Estat la defensés en nom dels ciutadans

L'educació pública i de qualitat és un dret i una necessitat social, no un privilegi. Com a estudiantat, ens sentim amb la responsabilitat social de transmetre a la ciutadania la nostra preocupació. El Sistema Universitari Català (SUC) ha estat desplaçat del centre de les polítiques públiques del Govern de la Generalitat. En aquest context, el CEUCAT ha promogut, juntament amb els diversos Consells d'Estudiants i altres organitzacions d'estudiants, una campanya d'accions on s'instava al Parlament de Catalunya a realitzar una rebaixa del 30% dels preus públics dels graus i una equiparació entre els de màsters i graus, ja que la comunitat universitària ha assumit que l'etapa universitària d'educació superior comprèn ambdós. Aquesta iniciativa és va materialitzar amb l'aprovació de la moció (buscar número) en el Parlament de Catalunya.

INTERVENCIÓ DEL CEUCAT A LA CONFERENCIA GENERAL DEL CIC DEL 9 DE JUNY

Avui, 9 de juny de 2018 fa 24 hores que hem vist per primera vegada tot i ser la versió definitiva. Per part del CEUCAT només podem afirmar que un cop més, lamentem la proposta que ens presenta el Director General d'Universitats. De fet, ens sap greu. I ho lamentem per dos punts:

1. Lamentem que el Decret més important per l'estudiantat no es parli amb l'estudiantat. El CEUCAT, en l'última Comissió d'Estudiants del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) va demanar un punt expressement pel tractament del DdP de forma conjunta. La Secretaria General del CIC ens va anunciar que el DdP seria una pròrroga del curs acadèmic passat. Per tant, ens explica que no té sentit tractar-lo. Doncs bé, el DGU en aquesta Conferència ens ha confirmat que es tracta d'una nova proposta, la qual ni ha volgut comunicar-ho a l'estudiantat.
2. Lamentem com, any rere any la Secretaria d'Universitats i Recerca i el Govern de Catalunya i els partits polítics que el conformen, s'ignora les successives mobilitzacions. Vagues, actes i pronunciaments de l'estudiantat i la comunitat universitària -com és la Declaració de l'ACUP a la UdG l'any 2016- per la rebaixa dels preus públics i caminar cap a la universitat gratuïta. A vegades ens sorprèn els anuncis per part del Govern en la demanda de mobilitzacions com a mitjà per aconseguir les fites que es prospeuen. Doncs bé, senyores i senyors, l'estudiantat porta des del 2012 en vagues, encausaments, sentències, presons provisionals, tancades i moltes que lluiten en el dia a dia fins avui.

Per ser rigorosos, el CEUCAT i el moviment estudiantil que representa només intenta perseguir efectivitat en l'aplicació per part del Govern de Catalunya d'acord amb la voluntat del poble català representada pel Parlament de Catalunya. Aquesta voluntat està representada en la Moció 65/XI del Parlament de Catalunya, sobre les universitats aprovada en el Ple del Parlament, en la sessió tinguda el 20 d'octubre de 2016, d'acord amb l'article 158 del Reglament, en la Moció subsegüent a la interpel·lació al Govern sobre les universitats, presentada per la diputada Alícia Romero Llano, del Grup Parlamentari Socialista, i les esmenes presentades pel Grup

Parlamentari de Ciutadans, pel propi Grup Parlamentari de Junts pel Sí i pel Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent.

Per altre banda, cal recalcar que el CEUCAT entèn i així ho ha expressat reiteradament a la SUR la situació política del país i la situació pressupostària. És per això, que es presten unes demandes molt assequibles que es poden incloure perfectament en el Decret de Preus (DdP) pel pròxim curs acadèmic. Així ho demostra la proposta de la rebaixa del 30% en 3 anys o, una petició tan redundant com, que les famílies monoparentals (on només disposa d'una renda) gaudeixi del mateix tractament que les famílies nombroses.

DEMANDES AL DECRET DE PREUS 2018-19

1. Preus públics

a. Rebaixa 30% dels preus públics en 3 anys (increment de un 10% en finançament públic alhora?)

La primera demanda del CEUCAT és reduir en tres anys del 30% dels preus públics de la matriculació, aplicant un 10% cada any. Alhora que augmenta un 10% la inversió pública en universitats, revertint així el que fa al nostre model universitari insostenible; increment dels preus públics i descens progressiu de la inversió pública, es aquesta per nosaltres la dinàmica a la que s'ha de posar fi. Això suposaria un benefici no només per l'estudiantat si no l'apropament del SUC en els múltiples models de les regions espanyoles i el seu millor encaix en els models europeus situant-nos més propers al index mitjà d'inversió de la OCDE.

El cost total aproximat, tenint en compte només les matrícules en primera convocatòria és de 111.456.013,86 €. La partida corresponent a Universitats (programa 422 dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya) és de 813.103.775 €. Augmentar en un 10% la dotació implicaria uns 81.310.377,50 €.

2. Beques i ajuts

a. Equiparació del tractament de família monoparental al de nombrosa

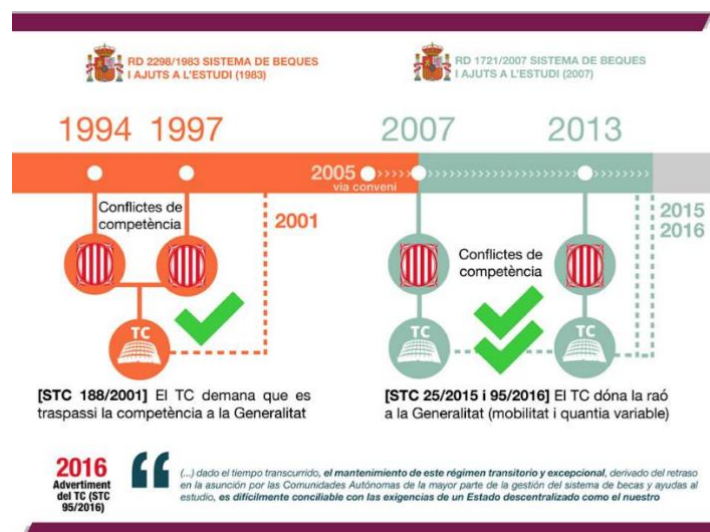
Equiparació família monoparental a família nombrosa i situacions sobrevingudes. Atenent a la realitat social que ens envolta, recollir únicament una deducció a les famílies nombroses no és suficient. El model educatiu universitari ha de vetllar per garantir l'accés a la universitat sobretot a aquells sector més vulnerables entre els que s'inclouen les famílies monoparentals sustentades econòmicament per un únic progenitor.

b. **Exigir la transferència de les competència de Beques per part del govern d'Espanya al govern de Catalunya**

Demana que es faci efectiu el traspàs de les beques i ajudes universitàries d'acord amb la sentència del tribunal constitucional 188/2001. Fa 17 anys que el TC va emetre la sentència de que les beques s'havien de traspasar. (Gràfic 1). La Comissió bilateral que tracta aquesta competència no es reuneix des del 2014 i és indispensable la seva activació. En espera de que es faci efectiu aquest traspàs, i perquè la Generalitat de Catalunya pugui exercir les competències en aquesta matèria, es va trobar la fórmula provisional de la signatura anual dels convenis de col·laboració. Aquests convenis dificulten que la Generalitat puguin realitzar una gestió efectiva, i provoca , que els estudiants catalans esquin discriminats respecte a la resta.

Un dels exemples d'aquest impacte és el pagament, el MECD va deixar de fer bestretes a compte, i els diners de les beques es transfereixen a la Generalitat una vegada s'han atorgat i certificat els ajuts al MECD, per la qual cosa mai es disposen dels diners del MECD en el moment de la concessió per poder pagar. La Generalitat, per esmorteir aquest impacte, ha habilitat una partida especial en el seu propi pressupost per avançar els diners que no arriben del MECD, aquesta situació és insostenible.

Per altra part , recordar que en les darreres sentències del TC, per la mobilitat i quantia variable, el TC recordava que s'havia de fer el traspàs. L'última STC diu "[...] dado el tiempo transcurrido, el mantenimiento de este régimen transitorio y excepcional (es refereix als convenis), derivado del retraso en la asunción por las Comunidades Autónomas de la mayor parte de la gestión del sistema de becas y ayudas al estudio, es difícilmente conciliable con las exigencias de un Estado descentralizado como el nuestro”.

c. Extensió del model de beques equitat per a tots els màsters

L'elecció de l'especialitat per part de l'estudiantat no ha de suposar un greuge en el preu de la seva formació de postgrau. Per a nosaltres, caminar cap a la verdadera equitat es pressuposa fent extensiu l'aplicació d'aquestes beques també als master no habilitants. Tenim registrat un total de 17.159 estudiants matriculats a un màster (de 60 ECTS) en un centre propi de les universitats públiques el curs 2016-2017. Posant que la totalitat d'aquests estudiants estiguin matriculats a un master no habilitant, la inversió màxima a fer per aplicar les beques equitat és de 339.078,99 €